ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **R. D.,** zastoupený Mgr. Vítem Brožkem, advokátem se sídlem Na Kovárně 472/8, Praha 10, proti žalovanému: **Krajský úřad kraje Vysočina,** se sídlem Žižkova 57, Jihlava, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 4. 7. 2018, č. j. KUJI 51353/2018, sp. zn. OOSČ 430/2018 OOSC/119, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 14. 4. 2020, č. j. 33 A 46/2018 - 41,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci na náhradě nákladů řízení **8228 Kč** k rukám Mgr. Víta Brožka, advokáta, do třiceti dnů od právní moci tohoto rozsudku

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

[1] V záhlaví označeným rozhodnutím (dále jen „napadené rozhodnutí“) žalovaný zamítl odvolání žalobce proti rozhodnutí Magistrátu města Jihlavy, odbor dopravy, ze dne 24. 5. 2018, sp. zn. SZ-MMJ/OD/6491/2018/8 (dále jen „prvostupňový orgán“ a „prvostupňové rozhodnutí“).

[2] Prvostupňovým rozhodnutím byl žalobce shledán odpovědným za spáchání přestupku podle § 125c odst. 1 písm. f) bod 2 zákona č. 361/2000 Sb., o provozu na pozemních komunikacích, ve znění ke dni vydání prvostupňového rozhodnutí (dále též „zákon o silničním provozu“), kterého se měl dopustit tím, že jako řidič motorového vozidla tov. zn. Škoda, RZ: X, dne 9. 3. 2018 v 14:48 hod. na pozemní komunikaci č. I/38 (dálniční přivaděč u Jihlavy – GPS délka 015°36´24.713“ E, GPS šířka 49°26´33.258“ N) ve směru jízdy od obce Jihlava k obci Havlíčkův Brod, překročil při řízení daného vozidla v měřeném úseku nejvyšší dovolenou rychlost mimo obec (90 km/h), přičemž mu byla naměřena rychlost jízdy 153 km/h.

Po zohlednění možné odchylky měřicího zařízení byla jako nejnižší skutečná rychlost naměřena rychlost jízdy 148 km/h, čímž žalobce překročil nejvyšší dovolenou rychlost jízdy o více než 50 km/h. Za spáchání uvedeného přestupku byla žalobci uložena pokuta ve výši 7000 Kč, zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení motorových vozidel na dobu sedm měsíců ode dne nabytí právní moci rozhodnutí a povinnost uhradit náklady řízení.

[3] Proti napadenému rozhodnutí žalobce brojil žalobou, o níž krajský soud v záhlaví označeným rozsudkem rozhodl tak, že prvostupňové rozhodnutí i rozhodnutí žalovaného zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Krajský soud dospěl k závěru, že správní orgány nezjistily dostatečně skutkový stav věci ohledně otázky, zda překročení nejvyšší dovolené rychlosti bylo v případě žalobce jednáním v krajní nouzi, či nikoliv. Správní orgán by mohl vyloučit jednání žalobce v krajní nouzi pouze za předpokladu, že by bylo spolehlivě prokázáno, že tvrzená situace v silničním provozu vůbec nenastala, popř. že sice nastala, ale s ohledem na skutkové okolnosti se nejednalo o nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Správní spis neobsahuje žádný podklad, na základě něhož by byla skutková tvrzení žalobce spolehlivě potvrzena či vyvrácena. Záznam o přestupku vypovídá pouze o rychlosti vozidla žalobce, aniž by z něj bylo možné dovodit, co situaci v silničním provozu předcházelo. Žalobce přitom již při ústním jednání ve věci i ve svém odvolání konzistentně argumentoval, že nejvyšší dovolenou rychlost překročil v reakci na nestandardní jízdní manévr vozidla pohybujícího se v pravém jízdním pruhu. Žalobce navíc navrhoval k prokázání svých tvrzení důkaz výslechem spolujezdce. Tento důkazní návrh včetně výslechu zasahujících policistů však správní orgány považovaly za nadbytečný. Ze správního spisu navíc podle krajského soudu vyplývá, že kromě fotodokumentace policisté pořídili i videozáznam. Ačkoliv nebyl součástí správního spisu, mohly si jej správní orgány vyžádat a ověřit skutková tvrzení žalobce. Výrazné překročení nejvyšší dovolené rychlosti, které bylo naměřeno žalobci, má být hodnoceno až v kontextu toho, zda situace v silničním provozu mohla být řešena jinak, tj. zda byl dodržen požadavek subsidiarity a proporcionality. Posouzení naplnění podmínek jednání v krajní nouzi má vliv i na výši uloženého správního trestu. Podle krajského soudu se tedy správní orgány musí z hlediska zjištění skutkového stavu zabývat tím, zda žalobcem tvrzená kolize v silničním provozu nastala a zda ji bylo možné považovat za přímo hrozící nebezpečí. Následně bude posouzeno, zda nebezpečí mohlo být odvráceno jinak nebo zda byl při jeho odvracení způsoben zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější následek než ten, který hrozil. Pro případ jednání v krajní nouzi, aniž byly splněny všechny zákonné podmínky, mají správní orgány zohlednit tuto skutečnost jako polehčující okolnost a uložit adekvátní sankci.

[4] Krajský soud dále uvedl, že správní orgány jsou při stanovení trestu povinny přiměřeně zohlednit trestněprávní institut zahlazení odsouzení, přestože ke starším záznamům mohou přihlížet při hodnocení osoby pachatele a jeho sklonu k páchání přestupků. Prvostupňový správní orgán hodnotil přestupkovou minulost žalobce jako celek, aniž by uvedl, k čemu lze přihlížet jako k recidivě (okolnost přitěžující). Žalovaný tuto nesprávnou úvahu nenapravil, jelikož nespecifikoval, ke kterým konkrétním záznamům bylo přihlíženo, a pouze uvedl, že byly zohledněný záznamy z posledních let. Prvostupňový orgán neuvažoval o institutu zahlazení odsouzení.

II. Kasační stížnost žalovaného a vyjádření žalobce

[5] Žalovaný (dále jen „stěžovatel“) v kasační stížnosti podané v zákonné lhůtě a v jejím doplnění uplatnil důvody podřaditelné pod § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále „s. ř. s.“).

[6] Stěžovatel namítá, že prvostupňový orgán se námitkou žalobce o jeho jednání v krajní nouzi řádně zabýval. Na základě důkazního materiálu však této námitce nepřisvědčil a dospěl k závěru, že se o krajní nouzi nejedná, neboť nebyla naplněna reálnost a bezprostřednost hrozby

nebezpečí, nebyl dodržen princip subsidiarity a proporcionality. S posouzením prvostupňového orgánu se stěžovatel v napadeném rozhodnutí ztotožnil. Podmínky krajní nouze musí být naplněny kumulativně. Jednáním v krajní nouzi není jednání předčasné, kdy ohrožení bezpečnosti silničního provozu ještě nehrozí. Nebezpečí musí reálně existovat v čase i prostoru, nikoliv pouze v představě žalobce. Vybočení vpředu jedoucího vozidla, jež se žalobce rozhodl předjet, samo o sobě nevyvolává nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Řidič musí být připraven na nahodilé situace v silničním provozu a adekvátně a bezprostředně na ně reagovat. Vybočení vpřed jedoucího vozidla je v současném provozu obvyklá dopravní situace, kterou měl žalobce předvídat a přizpůsobit se s přihlédnutím k současné vytíženosti komunikací. Nemohl-li žalobce pomaleji jedoucí vozidla bezpečně předjet při dodržení maximální povolené rychlosti, nesměl je předjíždět vůbec. Žalobce při hodnocení dopravní situace vycházel ze svých subjektivních pocitů. Vypověděl, že nechtěl prudce zabrzdit, aby do něj vozidla jedoucí blízko za ním nenabourala. Proto se naopak rozhodl zvýšit rychlost. Z toho podle stěžovatele nevyplývá, že by žalobci hrozilo konkrétní nebezpečí, které by bylo nutno odvracet. Předpoklad porušení pravidel provozu na pozemních komunikacích jiným řidičem, tj. nedodržení bezpečné vzdálenosti a předpoklad následné kolize, nelze považovat za krajní nouzi. Žalobce nemohl ze způsobu jízdy za ním jedoucích vozidel dovodit, že nesmí zpomalit, aby do něj tato vozidla po náhlém snížení rychlosti nenabourala. Výrazným zvýšením rychlosti naopak přispěl ke zvýšení rizika vzniku závažnějších následků při případném střetu. Podmínky krajní nouze nejsou splněny. Stěžovatel zároveň uvedl, že verzi o krajní nouzi žalobce uvedl v rámci ústního jednání až dva měsíce po spáchání přestupku. Žalobcovu námitku proto považuje za účelovou, jelikož ji nevznesl ihned po zastavení vozidla policií, ačkoliv mu v tom nic nebránilo. Do oznámení o přestupku se žalobce odmítl vyjádřit a krajní nouzi nenamítal ani ve svém odporu, přestože uplatnil řadu jiných námitek. Podle stěžovatele by přirozenou reakcí bylo na situaci krajní nouze upozornit policisty ihned.

[7] Stěžovatel dále namítá, že s námitkou žalobce ohledně zahlazení odsouzení se dostatečně vypořádal na straně 6 napadeného rozhodnutí. Prvostupňový orgán nepřihlížel k záznamům v evidenční kartě jednotlivě. Posuzoval deliktní minulost žalobce z pohledu opakujícího se jednání. Jelikož předchozí uložené správní tresty nevedly k nápravě žalobce, byla jeho deliktní minulost hodnocena v jeho neprospěch.

[8] Žalobce ve svém vyjádření navrhl kasační stížnost pro nepřípustnost odmítnout, jelikož stěžovatel podle něj nerozvádí důvody, v nichž spatřuje nezákonnost napadeného rozsudku (nebrojí proti skutečným zrušovacím důvodům), a pouze obhajuje postup a posouzení správních orgánů. Stěžovatel podle žalobce polemizuje pouze s názorem krajského soudu vysloveným *obiter dictum*. Závazné jsou přitom toliko zrušovací důvody napadeného rozsudku, které spočívají v nepřezkoumatelnosti prvostupňového a napadeného rozhodnutí. Stěžovatel měl důvody nezákonnosti konkretizovat. Pokud by nebyl shledán důvod pro odmítnutí, navrhl kasační stížnost zamítnout.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[9] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že stěžovatel je oprávněn k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a za stěžovatele jedná jeho zaměstnanec, jenž má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[10] Nejvyšší správní soud v prvé řadě posoudí otázku přípustnosti kasační stížnosti ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť žalobce ve svém vyjádření argumentoval, že stěžovatel neuvádí konkrétní důvody, pro které shledává napadený rozsudek nezákonným.

[11] Stěžovatel se ve své kasační stížnosti neztotožňuje s posouzením krajského soudu a výslovně uvádí, z čeho dovozuje, že prvostupňové rozhodnutí i napadené rozhodnutí dostatečně odůvodňují, proč nelze jednání žalobce považovat za jednání v krajní nouzi a jak byla hodnocena deliktní odpovědnost žalobce. Brojí tak fakticky proti krajským soudem vytýkané nepřezkoumatelnosti rozhodnutí správních orgánů. I když výslovně neuvádí, že napadené rozhodnutí je přezkoumatelné, lze podle Nejvyšší správního soudu stěžovatelem formulované kasační námitky považovat za dostatečně konkrétní a podřadit je pod kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tj. nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Kasační stížnost je přípustná.

[12] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž takové neshledal.

[13] Kasační stížnost není důvodná.

III.A Krajní nouze

[14] Stěžovatel má za to, že se spolu s prvostupňovým orgánem dostatečně zabývali žalobcem tvrzeným jednáním v krajní nouzi, přičemž skutkový stav byl zjištěn bez důvodných pochybností.

[15] Nejvyšší správní soud ze správního spisu zjistil, že jeho součástí je kopie strojově sepsaného oznámení o přestupku ze dne 26. 3. 2018, úřední záznam ze dne 9. 3. 2018 a ručně vyplněný formulář oznámení přestupku překročení nejvyšší dovolené rychlosti ze dne 9. 3. 2018. Z těchto dokumentů lze seznat, že žalobce překročil maximální povolenou rychlost, nevyplývají z nich však žádné skutečnosti související s tvrzeným jednáním žalobce v krajní nouzi. Ručně vyplněný formulář - oznámení přestupku pouze zaznamenává, že se žalobce odmítl vyjádřit a oznámení podepsat a že o situaci byla pořízena fotodokumentace a videozáznam. Záznam o přestupku vytištěný dne 12. 3. 2018 obsahuje fotografii žalobcova vozidla a informace o naměřené rychlosti. Z fotografie je zřejmé, že vozidlo se pohybuje po dvouproudé vozovce v levém jízdním pruhu. Fotografováno je zprava zezadu. Jelikož je vozidlo žalobce na fotografii zachyceno v jejím dolním pravém rohu, nelze určit, jaká je dopravní situace v pravém jízdním pruhu vedle vozidla ani před ním. V bezprostřední blízkosti za vozidlem (cca 3 m) se žádné vozidlo nevyskytuje. Z fotografie však již nelze určit, jaká je hustota či konstelace provozu ve vzdálenosti větší než cca 3 m za vozidlem žalobce.

[16] Ze správního spisu dále vyplývá, že během ústního jednání dne 4. 5. 2018 byl proveden důkaz listinami založenými ve správním spisu, které byly doplněny o mapový podklad místa spáchání přestupku, z něhož lze seznat toliko skutečnost, že se jedná o dvouproudou vozovku.

[17] Z protokolu o ústním projednávání přestupku ze dne 4. 5. 2018 vyplývá, že žalobce ve svém vyjádření při ústním jednání uvedl následující: „*Při příjezdu na dálniční přivaděč jsem se na přehledném úseku rozhodl předjet pomalu jedoucí vozidla přede mnou. Jednalo se o dvouproudovou komunikaci, takže nehrozilo ohrožení protijedoucího vozidla. Ve chvíli, kdy jsem se chystal zařadit do pravého pruhu, abych mohl následně odbočit na dálnici D1, tak mě pomalu jedoucí vozidlo začalo najíždět do mé jízdní dráhy, bezpochyby jsem se musel nacházet v jeho slepém úhlu. Takže v tento okamžik již nebylo možné brzdit, jelikož bych ohrozil jedoucí vozidla za mnou. Proto, abych odvrátil téměř jistou kolizi, nezbylo mi než krátkodobě zvýšit rychlost a vozidlu se vyhnout. Pokud jsem rychlost jízdy nesnížil bezprostředně, bylo to z úleku z nastalé situace, kdy jsem ve zpětném zrcátku kontroloval, zdali nedošlo k nějaké újmě. Vše se odehrálo v řádu vteřin, včetně vyfocení radarem Policie CR, jejíž auto jelo v pravém pruhu.* […] *Rád bych touto formou navrhl výslech svědka uvedené situace, kterým je L. L., nar.* […], *trvalý pobyt* […], *který se mnou jel jako spolujezdec.* […] *Na dotaz správního orgánu I. stupně, proč jsem nepřibrzdil, abych se vyhnul údajnému střetu, uvádím, že jsem*

nechtěl dupnout na brzdu a nebyl čas brzdit pomalu, takže jsem se rozhodl zvýšit rychlost, aby nedošlo ke kolizi za mnou jedoucích vozidel, které byly nebezpečně blízko za mnou. Následně jsem koukl do zrcátka a viděl, že k žádné kolizi nedošlo, ani mezi auty, která jela za mnou. Bylo to asi i díky tomu, že jsem na to šlápl, tím mám na mysli, že jsem zvýšil rychlost své jízdy. Kolik jsem měl na tachometru, nevím, věnoval jsem se nastalé situaci na silnici." V závěru ústního jednání žalobce uvedl: „*Další důkazní materiál, který by potvrdil mé tvrzení, nemám. Palubní kamera v mém vozidle nainstalovaná nebyla. Rád bych, aby správní orgán zvážil předvolání mnou navrhovaného svědka.*" Z úředního záznamu dále vyplývá, že prvostupňový orgán není vázán návrhy účastníků a zváží předvolání žalobcem navrhovaného svědka a případně i službu konajících policistů.

[18] Podle správního spisu žalobcem navrhovaný svědek ani policisté vyslechnuti jako svědci nebyli. V odůvodnění prvostupňového rozhodnutí (strana 3 poslední odstavec a strana 4) se k námitce krajní nouze uvádí, že je zcela účelová. Samotné vybočení vpřed jedoucího vozidla podle prvostupňového orgánu nevyvolává nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem. Je nutno tuto situaci předvídat a přizpůsobit se. Pokud nebyl žalobce schopen ostatní vozidla předjet za dodržení maximální dovolené rychlosti, neměl je vůbec předjíždět. Žalobce se posléze ani nezařadil zpět do pravého jízdního pruhu a neodbočil na D1, jak původně zamýšlel. Předjel přitom i vozidlo Policie ČR. Ze snímku podle prvostupňového orgánu nevyplývá, že by za žalobcem jela další vozidla, která by mu znemožňovala prudce snížit rychlost a případně se zařadit do pravého pruhu. Výslechy navrhovaných svědků nebyly s to na zjištěném stavu nic změnit. Podle prvostupňového orgánu je rozhodující, že nebyl-li žalobce schopen předjet ostatní vozidla bez překročení maximální dovolené rychlosti, neměl je předjíždět vůbec. O zjištěném skutkovém stavu nevznikly důvodné pochybnosti.

[19] Odvolacím námitkám týkajícím se posouzení jednání v krajní nouzi stěžovatel v napadeném rozhodnutí nepřisvědčil (strana 4 poslední odstavec a strana 5). Ztotožnil se s posouzením prvostupňového orgánu, neboť žalobcem tvrzené vybočení předjížděného vozidla do směru jízdy nelze hodnotit jako skutečné nebezpečí, které přímo hrozí nebo trvá v čase a prostoru a na které muselo být reagováno zvýšením rychlosti nad zákonem stanovený limit. Danou situaci bylo možné řešit zpomalením vozidla, což je typická reakce. Ze záznamu o přestupku nevyplývá, že by se v těsné blízkosti za vozidlem žalobce pohybovalo jiné vozidlo.

[20] Nejvyšší správní soud se na základě skutečností vyplývajících ze správního spisu ztotožnil se závěry krajského soudu o nedostatečném zjištění skutkového stavu věci.

[21] Podle § 24 odst. 1 a 2 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, (dále jen „nový přestupkový zákon"), obdobně i podle § 2 odst. 2 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, (dále jen „starý přestupkový zákon"), je krajní nouze stav nebezpečí pro dva zákonem chráněné zájmy, kdy je možné chránit jeden z těchto zájmů jen tím, že se poruší nebo ohrozí zájem druhý. Střetnutí zájmů spočívá v tom, že jednomu zájmu hrozí porucha, která může být odvrácena pouze poruchou druhého zájmu. Podmínky krajní nouze jsou vázány přísnými omezeními. Smyslem krajní nouze je ochrana významnějšího zájmu obětováním zájmu méně významného. Při kolizi rovnocenných zájmů je třeba zdržet se jednání odvracejícího nebezpečí. K vyloučení protiprávnosti jednání jinak vykazujícího znaky přestupku musí být tedy splněny tři základní podmínky, kterými jsou (1) existence nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, (2) skutečnost, že tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil (podmínka proporcionality), (3) a že toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak (podmínka subsidiarity; viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2016, č. j. 2 As 13/2016 - 36).

[22] U krajní nouze tak lze rozlišit podmínky, při jejichž naplnění vzniká stav krajní nouze, a podmínky jednání ve stavu krajní nouze. Podmínkami, při jejichž naplnění vzniká stav krajní

nouze, jsou reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí. Podmínkami jednání ve stavu krajní nouze jsou dodržení principu subsidiarity a proporcionality. Až pokud je splněna podmínka vzniku stavu krajní nouze (reálnost a bezprostřednost hrozby nebezpečí), zkoumá se dodržení principu subsidiarity a proporcionality (viz již krajským soudem citovaný rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 6. 2011, č. j. 5 As 10/2011 – 111, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 5. 2016, č. j. 2 As 13/2016 - 36).

[23] Jak již zcela výstižně uvedl krajský soud v bodech 27 až 30 napadeného rozsudku, dospěl i Nejvyšší správní soud k závěru, že žalovaný i prvostupňový orgán se měli zabývat otázkou, zda žalobcem tvrzená situace v silničním provozu nastala, popř. zda se skutečnosti odehrály tak, že byly naplněny znaky reálnosti a bezprostřednosti hrozby nebezpečí zájmu chráněnému zákonem. Bez zjištění těchto konkrétních skutečností nelze posuzovat, zda žalobce mohl nebezpečí odvrátit jinak či zda bylo jeho jednání proporcionální.

[24] Ze správního spisu nevyplývá, za jakých okolností žalobce rychlost zvýšil nad povolený limit, ačkoliv už při ústním projednání přestupku v prvostupňovém řízení i v odvolání žalobce tyto okolnosti věrohodným způsobem popisoval. Ze záznamu o přestupku a z fotografie v něm obsažené nelze seznat, co měření rychlosti bezprostředně předcházelo. Ačkoliv blízko za vozidlem žalobce není zachyceno žádné vozidlo (cca 3 m), není jen z fotografie vyloučeno, že vozidlo žalobce mohlo být radarem zachyceno například právě v okamžiku, kdy díky své rychlosti těmto vozidlům ujelo. Žalobce zároveň argumentoval, že vše se odehrálo v řádu sekund. Okolnosti vylučující protiprávnost je přitom nutno posuzovat vždy v konkrétní situaci individuálně. Nelze tedy bez dalšího konstatovat, že zvýšení rychlosti nad maximální dovolený limit v reakci na nesignalizované najíždění jiného a v těsné blízkosti jedoucího vozidla do směru jízdy nemůže být jednáním v krajní nouzi. Stejně jako krajský soud ani Nejvyšší správní soud nesouhlasí s posouzením správních orgánů, že situace, jak ji popsal žalobce (*„vozidlo začalo najíždět do mé jízdní dráhy, bezpochyby jsem se musel nacházet v jeho slepém úhlu. Takže v tento okamžik již nebylo možné brzdit, jelikož bych ohrozil jedoucí vozidla za mnou. Proto, abych odvrátil téměř jistou kolizi, nezbylo mi než krátkodobě zvýšit rychlost a vozidlu se vyhnout.“*), je bez dalšího zcela standardní. Pro posouzení takových skutkových okolností je v rámci reálných možností nutno bez důvodných pochybností zjistit, jak se odehrály. Krajský soud správně poukázal na to, že žalobce sám ke zjištění těchto skutečností navrhl výslech svědka - spolujezdce, jehož konkrétním způsobem identifikoval. Správní orgány měly možnost vyslechnout i sloužící policisty a učinit si tak názor na věrohodnost výpovědi svědka navrženého žalobcem. Nadto ručně vyplněný formulář – oznámení přestupku skutečně hovoří o tom, že byl ve věci pořízen videozáznam. Jemu však správní orgány žádnou pozornost nevěnovaly.

[25] Námitce stěžovatele, že pokud žalobce nemohl jedoucí vozidla bezpečně předjet při dodržení maximální povolené rychlosti, nesměl je předjíždět vůbec, a proto se nejedná o krajní nouzi, nelze v žádném případě přisvědčit. Žalobce zcela jednoznačně tvrdil, že svou rychlost zvýšil nad povolené maximum až v důsledku nesignalizovaného najíždění jiného vozidla a současně kvůli za ním těsně jedoucími jinými vozidly. K tomuto incidentu mělo dle tvrzení žalobce dojít až poté, co dle svých slov začal bezpečně předjíždět. Neboli, žalobce tvrdil, že kdyby k incidentu zapříčiněnému jinými vozidly nedošlo, rychlost by nad limit zvýšit nemusel. Důvodné pochybnosti ve věci tedy panují ohledně skutečností, zda žalobce zvýšil svou rychlost nad povolené maximum v důsledku tvrzeného incidentu a zda tak jednal v krajní nouzi.

[26] Vzhledem k tvrzením žalobce a dalším důkazním možnostem je nutno uzavřít, že skutkový stav nebyl zjištěn bez důvodných pochybností v souladu s principem materiální pravdy. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s krajským soudem, že nebylo-li prokázáno, zda zde byly skutečnosti zakládající stav krajní nouze (reálnost a bezprostřednost nebezpečí), nemohl správní orgán vůbec učinit úvahu o tom, zda žalobce vybočil z mezí krajní nouze, tj. zda v žalobcem tvrzené konkrétní situaci mohl jím tvrzené hrozící nebezpečí odvrátit jinak,

pokud neměl spolehlivě zjištěno, jestli skutečně reálné a bezprostřední nebezpečí žalobci hrozilo, jakého bylo rozsahu ani jaké byly žalobcovy možnosti v dané chvíli. Nemohl tedy posoudit, zda se žalobce skutečně nacházel ve stavu krajní nouze.

II.B Zahlazení odsouzení

[27] Stěžovatel dále namítá, že se zahlazením odsouzení se v napadeném rozhodnutí dostatečně vypořádal na straně 6.

[28] Z prvostupňového rozhodnutí (str. 6, čtvrtý odstavec) vyplývá, že výpis z evidenční karty žalobce a jeho 15 zaznamenaných přestupků (č. l. 6-7 správního spisu) zohlednil správní orgán při hodnocení řidičské historie jako celku, přičemž vzal v potaz několikanásobný zákaz činnosti spočívající v zákazu řízení. Konstatoval, že tyto okolnosti nelze hodnotit v jeho prospěch. Následovalo určení druhu a výměry správního trestu za přestupek. Dále na straně 7, pátý odstavec výpis z evidenční karty prvostupňový orgán zohlednil při posouzení osoby pachatele jako přitěžující okolnost při stanovení výše pokuty a délky trestu zákazu činnosti.

[29] Na straně 6 napadeného rozhodnutí stěžovatel v reakci na odvolací námitku žalobce uvedl, že v obecné rovině se při hodnocení osoby pachatele bere ohled i na deliktní minulost osoby, a to na základě záznamů z evidenční karty řidiče jako celku. Zvlášť se pak hodnotí záznamy, kterých se řidič dopustil v posledních letech.

[30] Byť judikatura dovodila možnost analogického využití institutu zahlazení odsouzení v řízení o přestupcích, neznamená to však, že nelze dřívější (zahlazená) „odsouzení“ nijak zohlednit (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 11. 2018, č. j. 3 As 202/2017 - 35, či rozsudek Krajského soudu v Ústí nad Labem, pobočky Liberec ze dne 3. 5. 2013, č. j. 60 A 1/2013 - 49, č. 2912/2013 Sb. NSS). Ba naopak, dřívější (byť zahlazená) „odsouzení“ mohou být použita při hodnocení osoby pachatele a možností jeho nápravy, a tedy též jako kritérium pro určení výše trestu. Stejně se tomu děje i ve „velkém“ soudním trestání. Jak uvedl Nejvyšší soud např. v usnesení ze dne 30. 8. 2017, sp. zn. 8 Tdo 766/2017, „*zahlazení odsouzení nebo zákonná fikce, že se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, přitom nebrání soudu, aby při hodnocení osoby pachatele přihlížel ke skutečnostem, že pachatel v minulosti spáchal trestný čin, a z této skutečnosti vyvodil příslušné závěry, pokud jde o sklony pachatele k trestné činnosti, o jeho vztah ke společenským hodnotám chráněným trestním zákoníkem, možnost jeho nápravy apod. (srov. rozhodnutí bývalého Nejvyššího soudu Slovenské socialistické republiky ze dne 17. 4. 1974, sp. zn. 5 Tz 33/74, publikované pod č. 6/1975 Sb. rozh. tr.)*“ (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1 As 80/2020 - 36).

[31] Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 6. 2020, č. j. 1 As 80/2020 - 36, „*účelem § 37, resp. § 38 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, je mimo jiné dát správním orgánům demonstrativní kritéria k potřebné individualizaci ukládané sankce tak, aby nebyla arbitrární a pouze obecně odůvodněná. Trestání za běžné přestupky typu překročení nejvyšší dovolené rychlosti má být v zásadě rutinní, časově nenáročnou záležitostí, která předpokládá rychlé a efektivní vyřešení celé věci. Toho není možno dosáhnout nepřiměřeným zvyšováním požadavků kladených na správní orgány při odůvodňování výše uložené sankce, např. požadavkem na zohlednění technického stavu vozidla či pozemní komunikace.*“ V citovaném případě krajský soud ani Nejvyšší správní soud neshledaly rozhodnutí správních orgánů nepřezkoumatelnými v souvislosti se zohledněním zahlazení odsouzení. Správní orgány v tomto případě konstatovaly, že pachatel „*byl v minulosti za překročení rychlosti již v minulosti projednáván*“. Za dostatečné Nejvyšší správní soud označil to, že tato skutečnost měla oporu ve spisovém materiálu (z evidenční karty řidiče vyplývalo, že stěžovateli byla v minulosti osmkrát uložena pokuta za porušení zákona o silničním provozu). Z hlediska hodnocení pachatelovy

osobnosti pak nebylo třeba, aby přestupková minulost v odůvodnění rozhodnutí byla podrobněji specifikována, byť nebylo konkretizováno, jaká minulá protiprávní jednání byla zohledněna.

[32] Ve světle této judikatury tak nelze souhlasit s krajským soudem, že stěžovatelovo zdůvodnění je v případě žalobce nedostatečné a nepřezkoumatelné, neboť stěžovatel nespecifikoval, ke kterým konkrétním záznamům bylo přihlíženo a zda byl vůbec institut zahlazení odsouzení aplikován.

[33] Stěžovatel v napadeném rozhodnutí vymezil, že přestupková minulost žalobce byla brána v potaz při hodnocení jeho osoby. Stejně k přestupkové historii žalobce přistoupil prvostupňový orgán. I toto kritérium má vedle dalších kritérií vliv na určení výše sankce. Z prvostupňového i napadeného rozhodnutí je přitom zřejmé, jakými úvahami se správní orgány při stanovení výše a druhu sankce řídily.

[34] Ačkoliv je tato námitka stěžovatele důvodná a dosáhl tak korekce závěrů krajského soudu ze strany Nejvyššího správního soudu, nemohlo to být důvodem pro kasaci napadeného rozsudku. Právní závěr vyjádřený v části III.A tohoto rozsudku svědčící o nedostatečně zjištěném skutkovém stavu ve správním řízení poskytuje dostatečnou oporu pro výrok v napadeném rozsudku krajského soudu, tj. že se napadené rozhodnutí stěžovatele i prvostupňové rozhodnutí zrušují a věc se vrací stěžovateli k dalšímu řízení.

IV. Závěr a náklady řízení

[35] Protože kasační stížnost není důvodná, Nejvyšší správní soud ji v souladu s § 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s. zamítl.

[36] O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle zásady úspěchu ve věci. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Úspěšný žalobce byl v řízení o kasační stížnosti zastoupen advokátem. Důvodně vynaložené náklady sestávají z odměny za zastupování a z hotových výdajů zástupce žalobce.

[37] V řízení o kasační stížnosti byly učiněny dva úkony právní služby (převzetí a příprava zastoupení a písemné vyjádření). Výše odměny za jeden úkon právní služby učiněný zástupcem žalobce činí 3100 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif)]. Soud žalobci přiznal za oba úkony částku 6200 Kč [§ 11 odst. 1 písm. a) a d) advokátního tarifu] a k nim připočetl paušální náhradu hotových výdajů zástupce žalobce ve výši 2 x 300 Kč (§ 13 odst. 3 advokátního tarifu). Zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, a proto se do nákladů právního zastoupení započítává částka 1428 Kč, která odpovídá příslušné sazbě daně. Žalobce tak má nárok na náhradu nákladů právního zastoupení v částce 8228 Kč, kterou uhradí stěžovatel k rukám jeho zástupce ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 31. prosince 2021

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu